

(Fremsat 26/4 90. Første behandling 3/5 90. Betænkning 16/5 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Anden behandling af lovforslag nr. L 221:

Forslag til lov om ændring af lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m. og visse andre love. (Ophævelse af udlånsordning, begrænsning af jordkøb, bortfald af Jordfonden m.v.).

Af landbrugsministeren (Tørnæs).

(Fremsat 26/4 90. Første behandling 3/5 90. Betænkning 16/5 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

23) Anden behandling af lovforslag nr. L 222:

Forslag til lov om ændring af lov om udførelse af jordbundsanalyser.

Af landbrugsministeren (Tørnæs).

(Fremsat 26/4 90. Første behandling 3/5 90. Betænkning 9/5 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

24) Anden behandling af lovforslag nr. L 23:

Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven m.v. (Forenkling og modernisering inden for Justitsministeriets område).

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 10/10 89. Første behandling 25/10 89. Betænkning 18/5 90).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Ole Espersen (S):

Ministeren har foreslået en væsentlig ændring i lovforslaget, idet forslaget om, at de tunge narkotikasager ikke længere skal behandles som nævningsager, er udgået. Det er vi naturligvis overordentlig tilfredse med. Vore hovedanker mod forslaget var dels denne nye regel, der ville nedsætte antallet af nævningsager med cirka en fjerdedel, dels ankeafskæringen.

Der er ikke nogen kommentarer, som giver en baggrund for ministerens ændring af forslaget. Det er måske også overflødigt. Der var mange indvendinger, og den argumentation, der var for forslaget om at afskaffe nævningsbehandlingen, var mildest talt ikke holdbar. Men der er jo ingen grund til at hæfte sig så meget ved det, når ministeren nu har trukket den del af lovforslaget tilbage, og det er vi som sagt tilfredse med.

Vi havde håbet, at ministeren ud fra de samme hensyn også ville opgive ankeafskæringen, altså reglen om, at hvis en sag har en værdi på under 10.000 kr., kan den ikke indbringes for landsretten uden ministerens tilladelse. Vi finder i lighed med mange, mange af de hørte myndigheder, at det er en klar indskrænkning i retssikkerheden, mindst lige så væsentlig, som når det drejer sig om nævningetingsbehandlingen. Og derfor beklager vi, at ministeren ikke har villet udtage denne del af lovforslaget trods vort forslag herom.

Det forekommer også, at betegnelsen bagatelsager om noget, der vedrører et beløb på måske 9.000 kr., i mange tilfælde ikke er korrekt. For mange mennesker er dette beløb af ganske stor betydning, og hertil kommer jo, at man også inden for dette område kan have principalsager, hvor beløbets størrelse ikke er afgørende. Ministeren vil utvivlsomt svare, at så kan der naturligvis gives en anketilladelse. Det skal jeg vende tilbage til.

En af de negative effekter ved, at ministeren ikke vil fremkomme med et ændringsforslag af den karakter, er jo, at det nu er anden gang, man rationaliserer inden for dette område. Det medfører, at den rationalisering, som vi gennemførte for nogle år siden, får en betydning, der slet ikke var tilsigtet.

Vi gennemførte for nogle år siden en regel om, at domsaffattelsen kan ske summarisk. Det betyder, at dommeren kun beskriver meget kort i sin dom, hvad der er foregået, og ikke giver de udførlige præmisser, man skulle tidligere. Hvis nu en domfældt overvejer at gå til landsretten og vil søge justitsministeren om tilladelse hertil og ministeren skal vurdere, om tilladelsen skal gives, så står man måske et godt stykke tid efter med en summarisk dom, hvor det kan være svært at se både for ministeriet og for den, der har været indblandet i sagen, hvad dommeren i grunden har lagt vægt på. Og ministeriet har altså ikke andet end denne summarisk affattede dom at lægge til grund for vurderingen af, om man skal give anketilladelse.

Det problem synes jeg ikke rigtig har været overvejet i ministeriet, og jeg vil gerne spørge ministeren, om der ikke er et problem dér. Det synes i hvert fald de organisationer, der varetager deres medlemmers interesser og har følt den summariske domsaffattelse som mindre heldig, og nu kan den altså få ganske afgørende betydning.

Det er altså baggrunden for, at vi stadig håber, at denne del også vil udgå af lovforslaget. Vi synes, det drejer sig om en formindskelse af retssikkerheden.

Så er spørgsmålet, hvad man får til gengæld for denne formindskelse. Jeg vil gerne spørge, hvordan ministeren opgør fordelene. Hvad spares der ved, at man ikke kan anke sager af en værdi på under 10.000 kr.? Hvilke fordele opnår man fra det offentlige side, hvilke besparelser opnår man? Jeg vil gerne spørge ministeren, om vi kan få svar på dette spørgsmål i dag.

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne indledningsvis lykønske Det Radikale Venstre med, at Det Radikale Venstres repræsentanter i regeringen åbenbart er kommet i tanker om, at Det Radikale Venstre faktisk har en retspolitisk opfattelse, som i gamle dage – måske ikke så gamle endda – i vidt omfang lå på linje med den opfattelse af

[Leif Hermann]

retssikkerhed og retstryghed, vi også har i Socialistisk Folkeparti.

Jeg betragter det forhold, at justitsministeren har trukket forslaget om begrænsning i adgangen til brug af nævninge i narkotikasager, som et udtryk for, at Det Radikale Venstre har set, hvordan man skulle gribe sagen an på rette måde.

Det havde været tiltalende, hvis Det Radikale Venstres indflydelse også havde strakt sig til at tage fat på den næste afgørende hurdle, som gør, at vi ikke kan tilslutte os lovforslaget, men vil gå imod det ved afstemningen under tredjebehandlingen, hvis det ulykkeligvis skulle nå så langt. Det drejer sig om den ankebegrænsning, som også hr. Ole Espersen har omtalt.

Jeg tror, jeg nævnte under førstebehandlingen, at sager af mindre værdi måske er et objektive begreb, men for de mennesker, som disse sager angår, er der ikke tale om noget af mindre værdi. Derfor er det væsentligt, at retssikkerheden både er på plads for dem og for de mennesker, der har større beløb på spil.

Det er klart, at når man, som justitsministeren åbenbart gør det, opfatter domstolene som et foretagende, der i det væsentligste skal give overskud og bidrage til, at regeringens finanslov ser pæn ud, vil det naturligvis gå ud over retssikkerheden. Men det turde vel være lige så klart, når man læser høringssvarene, at den opfattelse ikke deles af domstolene, men tværtimod i vidt omfang giver anledning til overordentlig principielle betænkeligheder. Og jeg synes, at justitsministeren skulle skrive sig disse principielle betænkeligheder bag ørerne. Det er jo ikke første gang, at landets retter, efter at justitsministeren nu er blevet justitsminister, har udtrykt betænkelighed ved den form for lovforslag, som vi har haft til behandling i så rigelig mængde i år.

Jeg vil også godt stille det samme spørgsmål som hr. Ole Espersen. Hvor meget spares der? Kan vi ikke få det helt konkret at vide? Som bekendt tvivler domstolene på, at der er nogen særlige besparelser forbundet med forslaget.

Og et andet spørgsmål til justitsministeren. Det er vel i grunden lidt ejendommeligt, når justitsministeren siger, at muligvis kan der nok ankes, hvis ellers Justitsministeriet synes, at det er en god idé. Jeg synes, at det er ejendommeligt på baggrund af det forhold, at dette Folkeeting har vedtaget, at de såkaldte tredjeinstans-

bevillinger skal fjernes fra Justitsministeriet. Man må nok sige, at det er unægtelig udtryk for en noget obsternasig indstilling til Folketingets flertal, at når man mister tredjeinstansbevillingerne, begynder man at opbygge et system med andeninstansbevillinger.

Det er ikke i overensstemmelse med almindelig god skik at lovgive på en sådan måde. Det var jo et principielt spørgsmål, Folketinget gjorde op med i forbindelse med fjernelsen af tredjeinstansbevillingerne, som var et bevillingssystem på dette område styret af ministeren – og så introducerer ministeren bare et nyt.

Jeg vil derfor henstille til justitsministeren – vi skal nok også gøre det skriftligt – at komme i samråd, når vi nu beder om at få lovforslaget tilbage i udvalget og få belyst de spørgsmål, som langt fra er besvaret gennem udvalgsbehandlingen.

Glistrup (FP):

Justitsministerens ændringsforslag nr. 1 strider markant mod grundlæggende tanker i Fremskridtspartiets retspolitik. Vi synes, det er aldeles forfejlet overhovedet at anvende lægdommere i strafferetsplejen.

Ingen ville drømme om, hvis man skulle foretage en hjertetransplantation, at indkalde 12 tilfældige medlemmer fra forskellige vælgerforeninger til at stå og kludre i det på Rigshospitalets operationsstue. Og ingen ville drømme om, hvis man skulle føre en jumbojet over Atlanten, at sætte 12 ikketechnikere til at trykke på de forskellige knapper i cockpittet på flyvemaskinen.

Og det er lige så forfejlet, når der er tale om at afgøre menneskeskæbner, som det jo er i strafferetsplejen, at man tager nogle ind, som ikke har skygge af forudsætninger for eller begreb om at træffe nogen som helst afgørelse vedrørende det pågældende spørgsmål.

Derfor ønsker vi, at lægdommere udgår af strafferetsplejen. Vi er selvfølgelig opmærksomme på, at ikke alle sager kan behandles uden lægdommere, for vi har jo endnu denne røst fra fortiden, fra Robespierres tid, eller hvornår den stammer fra, denne regel i grundlovens § 65, stk. 2, om folkedomstole. Og derfor er vi nødt til i et vist omfang at have lægdommere i strafferetsplejen.

Men vi kan indskrænke det meget markant, og af hensyn til retssikkerheden og retstrygheden ville det være væsentligt, om vi simpelt hen

[Glistrup]

fik fjernet lægdommerne fra danske retssale. Hvis der så én gang hvert 100. år – eller hvor meget der nu skal til for at opfylde grundlovsbestemmelsen – skal være en enkelt lægdommer mellem 7 jurister, kan man selvfølgelig gøre det, men helst så lidt som overhovedet muligt, specielt når vi kommer til den type sager, som det drejer sig om her, som i den grad er belastet med fordomme. Man kan jo næsten forudse, alt efter om det er SF's eller Det Konservative Folkepartis lokale vælgerforening, der har udpeget lægdommerne, hvordan en narkosag vil falde ud, aldeles uanset hvad der måtte være af bevisligheder eller ikkebevisligheder i disse, skal vi sige særdeles besværlige sager, både med hensyn til det bevismæssige, med hensyn til hvordan hele domsforhandlingen skal foregå for at være så saglig som muligt, med problemerne om de anonyme vidner, og hvad vi ellers har i forbindelse med de store narkosager, hvor man jo er vældig nervøs for, at hvis man tillader sig at møde op som vidne, kommer hele narkoganget fra Colombia, eller hvor de nu stammer fra, og pløkker den pågældende ned, og hvor atmosfæren derfor er særdeles speciel.

Det, der skal tages stilling til, er jo ikke et færdselsuheld eller noget lignende, hvor man dog trods alt er inden for et område, som de gode bedsteborgere, der sidder som lægdommere, kender fra deres hverdag og nogenlunde kan tage stilling til ud fra de forudsætninger, de nu har for at færdes i trafikken. Men ulykkeligtvis er det jo således, at langt størstedelen af dem, der står på grundlisterne, hvorfra nævninge og domsmænd udtages, har meget lidt kendskab til narkokriminaliteten, ud over hvad de eventuelt har set på Kanal 2 i en eller anden gyserfilm. Og så dømmer man mere eller mindre ud fra Kanal 2-sagen, der sikkert var malet i sort og hvidt, hvorimod den virkelige sag måske kører over 14, 18, 32 retsdage, og hvor der faktisk ikke er nogen som helst antydning af sagligt grundlag for så at sige nogen lægdommere til at danne sig nogen som helst begrundet mening om skyldspørgsmålet.

Og så vil justitsministeren have det fuldstændig ud i lotto. Man forstår ikke, hvorfor justitsministeren har haft så stort besvær med at få kasinoforslaget gennemført, for han må da være tilhænger af hasard helt ude på det vildeste overdrev, når det skal være en nævningesag,

hvor det stort set er dem, der har de stærkeste viljer, hvad enten de kommer fra Frederiksbergs konservative forening eller Blågårdsgades VS, som gør udslaget, når man skal votere i nævningeværelset, om der skal dømmes skyldig eller ikke skyldig, om det skal være efter den hårde eller milde narkoparagraf, med obligatorisk strafforhøjelse eller fakultativ strafforhøjelse, eller hvad der nu indgår i nævningespørgsmålene i disse meget, meget komplicerede nævningesager.

Alt i alt må der være meget, meget stærke grunde til, at ethvert retsindigt folketingsmedlem stemmer nej til justitsministerens ændringsforslag nr. 1. Det er totalt forfejlet, når det skal afprøves på livets realiteter og ikke bare på nogle blåøjede, elfenbenstårnsprofessorale vurderinger af, hvordan man eventuelt kan få et retssystem til at fungere ud fra noget ideologisk, der intet har med retshverdagens virkelighed at gøre.

Derfor vil jeg opfordre Folketinget til at stemme nej til ændringsforslag nr. 1.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg forstod på hr. Glistrup, at hr. Glistrup ud fra retssikkerhedsmæssige grunde finder, at der ikke bør være nævningebehandling af narkotikasagerne, altså i virkeligheden retssikkerhedsmæssige betragtninger.

Men jeg har hele tiden været lidt nysgerrig efter at finde ud af, hvordan Fremskridtspartiet begrundet sin holdning omkring ankebeskæringen. For der er vel ingen, der kan bestride, at retssikkerheden, som både hr. Glistrup og jeg taler om, formindskes i samme omfang, så der ikke bliver mulighed for prøvelse ved anden instans af civile sager, selv om det er sager, der har en værdi af under 10.000 kr.

Det overrasker mig, at Fremskridtspartiet hverken under førstebehandlingen eller i betænkningen har ønsket at fortælle Folketinget, hvorfor man mener – det må vel nærmest være konklusionen – at det snarere er en forøgelse af retssikkerheden. Det er jo det, hr. Glistrup er interesseret i, det er jeg glad for.

Og så vil jeg spørge hr. Glistrup og Fremskridtspartiet, om man mener, det er rimeligt, at det skal afgøres administrativt, altså i Justitsministeriet, hvorvidt det skal være tilladt for en borger at gå til landsretten. Er det rimeligt efter hr. Glistrups opfattelse?

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne stille det samme spørgsmål til Kristeligt Folkepartis og Centrum-Demokraternes ordførere.

Kan det virkelig være rigtigt, hvis man f.eks. er blevet snydt for 8.000 kr. i en automobilhandel, at man ikke skal kunne gå videre efter at have fået en dom ved byretten, hvor det muligvis er lidt uklart, hvad der egentlig er lagt til grund for domsresultatet? Er det virkelig CD's og Kristeligt Folkepartis opfattelse, at almindelige menneskers sager kun skal kunne afgøres ved én instans?

Jeg vil gerne have, at Kristeligt Folkepartis og CD's ordførere tilkendegiver, om det er deres principielle opfattelse, at det ikke skal kunne lade sig gøre. Det rammer ganske betydelige grupper af mennesker, som har disse såkaldte sager af mindre værdi ved domstolene.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Den emnekreds, som de sidste to indlæg først og fremmest har befattet sig med, er jo noget, der overhovedet ikke er stillet ændringsforslag om her ved andenbehandlingen, og derfor får Folketinget ikke lejlighed til at ytre sig om det.

Men der kan da holdes langt mere end korte bemærkningsindlæg om retssikkerhedssynspunktet med hensyn til, hvor længe man i givet fald skal kunne anke, idet forholdet jo er det, at man ikke ensidigt kan se problemet fra den persons side, der har tabt i byretten. Der er skam også et retssikkerhedshensyn at tage til den, der har vundet i byretten og altså måske har måttet køre en lang sag, har vundet over den automobilhandler og har fået tilkendt denne erstatning på 8.000 kr. Skal bilhandleren så, fordi han har mange penge, kunne anke til landsretten og derigennem faktisk få en fordel, fordi den kunde, som er blevet snydt, ikke også kan holde ud at tage kampen i landsretten?

Skal det være således, at man skal affinde sig med at blive slået igennem to instanser med sagførersalærer for den tabende part, der skal betale omkostninger til modparten på måske 30.000 kr. vedrørende en sag, som drejer sig om 8.000 kr.?

Derfor er retssikkerhedshensynet ikke så ensidigt, som hr. Ole Espersen og Hr. Leif Hermann har talt om, at retssikkerhedshensynet kun er til fordel for den tabende part. Man kan kun sige én eneste ting med sikkerhed, og det er, at hver gang man foretager en fornyet retsbehandling, bliver resultatet, at samfundets ressourcer ødes væk på noget så overflødigt som papirbehandlinger, som ikke i sig selv skaber trivsel. Men der er ingen, der kan sige med sikkerhed, at landsrettens afgørelse skulle være rigtigere end byrettens, hvis de to skulle være forskellige. Det kan lige så godt være byrettens som landsrettens afgørelse, der er den mest fornuftige.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Til hr. Leif Hermann vil jeg for det første sige, at hvis det er så stor en hjertesag, hvorfor er der så ikke noget ændringsforslag?

For det andet har justitsministeren sagt, at i alle de tilfælde, hvor man ikke automatisk kan gå videre, kan man søge om at få lov til det, og jeg ved, at der vil blive taget meget store hensyn til netop sociale forhold. Hvis man ikke stoler på, at justitsministeren vil gøre det, får vi jo lejlighed til at rejse spørgsmålet, hvis vi får nogle klager ind. Vi tror på den garanti, at det bliver muligt for alle, der virkelig føler sig snydt på den ene eller den anden måde, at gå til justitsministeren.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg synes unægtelig, at hr. Glistrup snakker noget udenom. Omkostningerne ved anke til landsretten er jo naturligvis et spil, og den, der taber sagen, bærer omkostningerne, som hr. Glistrup jo udmærket godt ved. Det vil altså sige, at i det øjeblik man har tabt en sag ved byretten og skal overveje anke til landsretten, må man naturligvis overveje risikoen for, at omkostningsbeløbet forøges tilsvarende. Den overvejelse foregår naturligvis i relation til spørgsmålet om sagsgenstandens størrelse, men det er da en overvejelse, man skal have lov til at lade folk have. Hvorfor skal de principielt ikke have lov til at have denne overvejelse? Hvad er der galt ved det?

[Leif Hermann]

Må jeg lige sige til fru Inger Stilling Pedersen, at jeg fik ikke svar på mit spørgsmål. Jeg bad om Kristeligt Folkepartis principielle stillingtagen i dette her spørgsmål. Der ligger da ingen principiel stillingtagen i at sige, at fru Inger Stilling Pedersen har fået justitsministerens tilsagn om, at alt nok skal blive ved det gamle, at der vil blive taget vidtgående sociale hensyn og den slags ting.

Men, fru Inger Stilling Pedersen, folk anker ikke sager, medmindre de mener, at det er væsentligt at få andeninstansens behandling af sagerne. Hvorfor skal det overlades til justitsministeren at tage stilling til det på disse menneskers vegne?

Og hvis det forholder sig, som fru Inger Stilling Pedersen siger, vil jeg gerne vide, hvor stor besparelsen er. Så skal Justitsministeriet jo til at operere med afsætning af ressourcer til andeninstansbevillingsbehandling. Er det billigere?

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Hr. Glistrup har naturligvis ret i, at vi kunne have stillet ændringsforslag, hvis vi ville have emnet op til debat her under anden behandling. Men når vi ikke har gjort det, var det, fordi vi efter de politiske drøftelser i Retsudvalget ikke mente, at der var nogen udsigt til at få det vedtaget.

Men jeg synes da, at argumentationen, bl.a. indlægget fra Kristeligt Folkepartis side, der beklager, at der ikke er kommet et ændringsforslag, taler for, at vi udarbejder et sådant her mellem anden og tredje behandling, og så kan vi tage en debat i udvalget endnu en gang. Jeg synes som sagt, at argumenterne kan tale for, at vi bevarer den nugældende retstilstand. Hr. Glistrup nævnte, at det for så vidt skaber større retssikkerhed, hvis der ikke er risiko for, at sagen bliver anket. Men hvis det er rigtigt forstået, bør man vel afskaffe ankemulighederne i det hele taget.

Hvorfor skal det alene være småkårsfolk, der fører småsager, der ikke skal have den mulighed for at gå til landsretten? Hvis det er usikkerheden, der tales om i tilfælde af anke, må det jo gælde alle tilfælde og ikke kun dem, der vedrører sager på under 10.000 kr.

Byrettens afgørelse kan være lige så god og lige så fornuftig som landsrettens. Det argument kan man da godt bruge, men hvis det igen

er det, der er det afgørende for hr. Glistrup, taler det jo også for, at ankemuligheden afskæres i al almindelighed, fordi underrettens afgørelse kan være lige så god som landsrettens. Så jeg synes, at der er noget at drøfte i udvalget, og jeg håber, at hr. Glistrup vil deltage.

Med hensyn til bureaukratiet i øvrigt og fru Inger Stilling Pedersens indlæg, der jo gik på, at ministeren nok stort set vil tillade alle ansøgninger om anke, bliver der jo – og det siger jeg også til hr. Glistrup – tale om mere bureaukrati. Først skal man søge i ministeriet. Ministeriet skal behandle sagen, træffe afgørelsen – efter Kristeligt Folkepartis mening som oftest en positiv afgørelse – og så starter retssag nr. 2 først efter det bureaukrati i ministeriet. Så jeg synes, det er utrolig svært at se, hvordan man mindsker bureaukratiet. Jeg tror snarere, at man kan komme til at øge det.

Og lad mig tilføje, at jeg har jo stillet et spørgsmål om, hvor meget man sparer ved den retsplejelovændring, der nu forelægges Folketinget. Hvor meget bureaukrati afskærer man? Det kan man jo gøre op i årsværker osv., og det vil ministeren svare på om et øjeblik.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Jeg skal kun sige, at man kan få det indtryk, at al retssikkerhed her til lands nu med vedtagelsen af dette lovforslag ved tredjebehandlingen er afskaffet. Det er ikke alene forkert, men det er direkte forkert. Det er klart, at det giver nogle, som har lyst til at tage nogle akademiske, teoretiske drøftelser om retssikkerhed, anledning til at gå helt ud i de yderste detaljer. Det skal man være velkommen til.

Jeg skal indskrænke mig til at besvare det spørgsmål, som hr. Leif Hermann stillede til mig, nemlig hvad der ville ske, hvis der var afsagt en uklar dom. Det kan hr. Leif Hermann se i bemærkningerne til det lovforslag, vi har til behandling; der står nemlig under bemærkningerne til § 3, nr. 1, at der består en ankemulighed, hvis særlige grunde taler derfor. Det vil sige, at retssikkerheden ikke er fjernet. I det øjeblik, der foreligger en uklar dom, bliver det bare vurderet af nogle mennesker i Justitsministeriet, hvis kompetence jeg ikke går ud fra at hverken hr. Leif Hermann eller andre vil så tvivl om.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Til hr. Ole Espersen skal jeg svare, at Fremskridtspartiet er fuldstændig enig i, at hele appel- og rekursystemet såvel inden for retsplejen som inden for forvaltningsretten i allerhøjeste grad trænger til et fornyet gennemsyn med henblik på totalt at omgøre det nedarvede system. Men det er næppe et problem, der er egnet til at blive løst i den sidste uge af folketingsåret for derigennem at få gennemført regler derom.

Da jeg kun har en halv kort bemærkning til at svare hr. Leif Hermann, vil jeg tage et konkret tilfælde: En køber i et stormagasin af en bekestelig vare føler sig ret snydt. Han går til domstolen og kræver en erstatning på 8.000 kr. Den erstatning får han. Stormagasinet, for hvem sagen er af principiel interesse, bestemmer sig til at appellere til landsretten, og så står altså denne kunde dér og spørger sig selv, hvad han nu skal gøre. Han bliver eventuelt tilbudt et forlig, der går ud på, at han kan få 500 kr. mod at lade være med at lave mere vrøvl. Hvordan i alverden skal han kaste sig ud i det hasardspil, det vil kunne være efter omstændighederne med nye syn og skøn, og hvad der nu ellers skal være, hvor han i værste fald kan risikere at skulle betale 30.000 kr., hvis stormagasinet bliver frifundet?

Det er en rystende måde at spille hasard med retssikkerheden på. I det øjeblik man afskærer appel i sådan nogle 8.000 kr.s sager, opnår man i hvert tilfælde, at der ikke kan spilles den hasard med det, for immervæk er det dog således, at når man i byretten har afsagt dommen, kan det ikke være det helt slemme for retssikkerheden, at den dom får lov til at blive stående, selv om den selvfølgelig kan være forkert, som alt kan være forkert, for så vidt man kan tale om rigtig og forkert på disse områder.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne sig til hr. Nør Christensen, at det er lidt flot at sige, at spørgsmålet om, hvorvidt folk har adgang til at få prøvet deres rettigheder ved en anden instans, er et spørgsmål om akademisk eller teoretisk diskussion. Der er nogle af os, der ikke har muligheder for eller i hvert fald holdninger til at affærdige begræns-

ning af almindelige menneskers adgang til at få prøvet sager – og for den sags skyld også alle andres adgang til at få prøvet sager af mindre værdi – ved en anden instans så flot, som hr. Nør Christensen har gjort det.

Men jeg noterer mig, at det altså er CD's holdning, at sager, som hyppigst forekommer hos almindelige mennesker, er sager, der i princippet ikke skal kunne vurderes ved anden instans.

Dernæst vil jeg gerne sige til hr. Glistrup, at det unægtelig forekommer mig at være en lidt ejendommelig ting at stille sagen i den grad på hovedet, så dette her nærmest er udtryk for en beskyttelse af de små. Jeg kan se, at hr. Glistrup nikkede.

Jeg har intet – intet papir, ikke noget udsagn, ingen steder under udvalgsbehandlingen fundet noget – der tyder på, det er den måde, det vil blive administreret på. Det, vi gør, er, at vi flytter overvejelsen af, om man skal anke eller ikke anke, fra dem, det vedrører, til Justitsministeriet.

Jeg kan undre mig over, at det er hr. Glistrups politik, fordi hr. Glistrup jo ikke tidligere har været særlig optaget af, at det var Justitsministeriet, der i kraft af et bevillingssystem sad og tog stilling til den slags ting, når det drejede sig om tredjeinstansbevillinger.

Men det korte af det lange er: Kan hr. Glistrup få justitsministeren til at komme og fortælle her, at dette lovforslag vil blive administreret i overensstemmelse med de forventninger, hr. Glistrup har lagt for dagen her med sit eksempel fra stormagasinet? Det ville være interessant, hvis justitsministeren sagde det.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg tror ikke, at et stormagasin, der har tabt en sag, der vedrører under 10.000 kr., ved byretten, vil gøre sig den ulejlighed eller har den interesse, det ville være udtryk for at gå til landsretten. Derimod kunne det være, at den anden part, altså ham, der har tabt sagen, gerne ville gå til landsretten.

Dér har Fremskridtspartiet altså en formyndersk holdning, idet man siger, at det tjener hans interesser bedst, at vi her i Folketinget og ministeren konkret tager stilling til, om det nu også er sundt og godt for ham at få lå lov til at gå til landsretten. Hvis han vil tage den risiko

[Ole Espersen]

for pengetab, hvis han føler, at han virkelig er uretfærdigt dømt, hvorfor i alverden skal han så ikke have en ubetinget ret til at gå til landsretten, således som den, der har tabt en sag, der vedrører 11.000 kr., har? Hvor finder Fremskridtspartiet den mere grundlæggende logik bag grænsen og bag det at fraskære den, der har tabt en mindre sag, retten til at gå til landsretten? Det synes jeg er utrolig svært at forstå.

Hr. Glistrup har jo ret i, at vi ikke her i den sidste uge kan tage hul på hele diskussionen om appelsystemet også inden for det administrative område, og det er vi ganske enige i, men jeg synes, at de spørgsmål, der er rejst, og de svar, der er givet, viser, at der er meget, der taler for, at vi så skal lade være med at begynde et sådan ret tilfældigt sted med begrænsninger og i stedet for tager hele spørgsmålet om appelmuligheder og appelrettigheder op til debat til næste år. Hvorfor tage dette lille skridt, hvis betydning vi jo får at vide om et øjeblik, når ministeren svarer på, hvor meget der spares? Hvorfor tage det lille skridt, som efter min opfattelse, når det drejer sig om besparelser, er uendelig lille? Hvorfor tage dette lille, men alligevel principielle skridt nu i stedet for at vente til efteråret og få en samlet gennemgang af appelsystemet?

Det var det ene, jeg ville spørge om; det andet er måske mere en konstatering. Jeg går i hvert fald ud fra, at hr. Glistrup er imod, at det skal være en ministeriel afgørelse, om der skal kunne ankes eller ej. Fremskridtspartiet stemte 19. maj 1989 for, at afgørelser om tredjeinstansbevillinger skal fjernes fra ministeriet. Jeg spørger hr. Glistrup: Det må vel også gælde afgørelser af denne karakter?

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Så giver jeg ordet til hr. Glistrup for en kort bemærkning før justitsministeren, og derefter må vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Intet i det, jeg har sagt, kan udlægges som nogen som helst godkendelse af, at Niels Madsens drenge skal have noget som helst at gøre med, om folk skal kunne anke eller ej, men det er netop en beskyttelse af de små, når man har denne afskæring af appel, for de store kan bedre tåle at køre flere sager igennem. Hr. Ole Es-

persen har bestemt ikke ret i, at stormagasinet, der eventuelt ikke kan tåle for sin ære at være udråbt som dem, der har tabt en sag, ikke vil appellere og forsøge at udnytte situationen, eller at stormagasinet, der måske har solgt tusindvis af den slags tekniske ting til folk, ikke gerne vil have en appelmulighed.

Derfor er denne ankeafskærelse efter min opfattelse først og fremmest en social beskyttelse af dem, der står økonomisk svagt, og som bedre kan klare en byretssag end den mere formelle og omstændelige behandling, som foregår, når man kommer ind i landsretten.

Derfor kan justitsministerens forslag som social beskyttelsesregel i og for sig have en vis sund fornuft for sig. Og der er altså mere grund til, hvis man skal lave sociale beskyttelsesregler i nogle sager, at gøre det om dem, der drejer sig om 10.000 kr., end om dem, der drejer sig om 10 mio. kr., for der er ikke mange, der fører seriøse sager om 10 mio. kr., som har brug for nogen social beskyttelse, og det må være det aldeles afgørende.

Men at det ikke er den sidste ændring i retsplejeloven, der er blevet aldeles fuldkommen, fordi man vedtager justitsministerens forslag og siger: »Så har vi en retsplejelov, der er perfekt, og som vi absolut ikke skal ændre på ved senere lejligheder«, er noget, vi vist alle sammen kan være enige om, men det er nu engang de små skridt fremad til at gøre retsplejeloven lidt mindre dårlig, end den er i forvejen, som vi er ved at foretage under den øvelse, vi nu er i gang med.

Justitsministeren (Engell):

Først vil jeg udtrykke glæde og tilfredshed over, at det med vedtagelsen af lovforslaget bliver muligt at gennemføre en række forenklinger af retssystemet og nogle liberaliseringer, som kan være til glæde for den enkelte.

Dernæst vil jeg ikke undlade at udtrykke en vis forbløffelse over, at Socialdemokratiet og SF i dag, efter at forslaget nu har ligget til behandling i Folketinget i en meget lang periode – 7½ måned – og der oven i købet er tale om en genfremsættelse, rejser en række spørgsmål, som vi har været inde på, og som vi også var inde på i vid udstrækning under førstebehandlingen. Når jeg samtidig tager i betragtning, at der under udvalgsbehandlingen kun er blevet stillet fire spørgsmål, synes jeg, det må tages som

[Justitsministeren]

udtryk for, at der er tale om et lovforslag, som i hvert fald set ud fra det, jeg her har nævnt, er blevet grundigt behandlet, eller hvor der i hvert fald ikke har været ønske om yderligere uddybninger i forhold til det, vi var inde på bl.a. under førstebehandlingen. Og derfor synes jeg måske nok, det har lidt udseende af at være et forsøg på at kaste grus i maskineriet i tolvte time i forhold til det flertal, der nu har markeret sig i udvalgsbetænkningen for selve forslaget.

Jeg vil også i min besvarelse koncentrere mig om de hovedpunkter, som har været trukket frem under debatten, og som selvfølgelig også er væsentlige. Jeg vil ikke lægge skjul på, at vi her taler om en række bestemmelser, som er vigtige byggesten i den modernisering og afbureaukratisering af justitsvæsenet, som vi nu er i gang med. Der har jo været gennemført et omfattende udvalgsarbejde i forbindelse med hele moderniseringen inden for det område, jeg som minister har ansvaret for, og jeg betragter dette forslag som et første af flere efterfølgende trin. Som det også er fremgået af det svar, jeg har givet til Retsudvalget på et af spørgsmålene, er der jo også på en række andre områder bestræbelser i gang på at forenkle, på at afbureaukratisere, på at skabe nogle mere hensigtsmæssige og sikre strukturer.

Det, der har givet anledning til mange spørgsmål og megen debat, er forslaget om den særlige appelgrænse på de 10.000 kr. for byretssager i civile sager. Der skal ikke herske tvivl om, at det forslag i sig selv betyder en aflastning af landsretterne, som dermed hurtigere vil kunne træffe afgørelse i større og mere betydningsfulde sager.

Hr. Ole Espersen spurgte mig, hvad det konkret kan komme til at betyde. Jeg kan sige til hr. Ole Espersen, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at den foreslåede begrænsning i adgangen til at appellere civile afgørelser vil vedrøre ca. 1.000 sager. Man kan derfor ikke tale om, at det er et ubetydeligt antal, som berøres af lovforslaget.

Men over for det står de betænkeligheder, som flere af ordførerne har i henseende til, at denne begrænsning skulle medføre særlige retssikkerhedsmæssige, sociale eller andre betænkeligheder.

Det må jeg kraftigt afvise. Det fremgår ganske klart af forslaget, at der er denne adgang til at kunne indbringe sagerne for Justitsministeri-

et, og det er jo også klart understreget – det siger jeg også i relation til de spørgsmål, som blev stillet til hr. Glistrup. Det fremgår jo klart af bemærkningerne til forslaget under nr. 5. »Appelbegrænsning i civile sager«, hvor der er understreget følgende:

»Er den økonomiske betingelse for adgang til appel uden tilladelse ikke opfyldt, kan sagen efter forslaget – hvis den er af indgribende betydning for den pågældende, eller den rummer mere væsentlige retlige eller bevismæssige tvivlsspørgsmål – indbringes for landsretten efter tilladelse fra Justitsministeriet.«

Jeg vil også minde om, at vi jo brugte nogen tid i forbindelse med førstebehandlingen af lovforslaget netop på dette spørgsmål, og dér præciserede jeg i min besvarelse under førstebehandlingen den 25. oktober – og det vil jeg gerne gentage for at rydde enhver form for misforståelse eller tvivl af vejen – at når vi taler om sager, som enten har en afgørende betydning for en part, og herunder også selvfølgelig i forbindelse med sociale hensyn, eller sager, der vedrører retlige eller bevismæssige tvivlsspørgsmål, er vi indstillet på at anke.

Sagt med andre ord, sagde jeg (Folketingstidende 1989-90, sp. 711):

»Der bør i forbindelse med behandlingen af disse sager naturligvis fra Justitsministeriets side foretages en meget nøje afvejning både af sociale, økonomiske, principielle og andre grunde. Jeg mener, det er meget vigtigt, hvordan man administrerer en sådan ordning, og det være hermed tilkendegivet, hvad min opfattelse af det spørgsmål vil være.«

Jeg mener, at der heri fra min side ligger en en så klar tilkendegivelse, at de betænkeligheder, som bl.a. hr. Ole Espersen og hr. Leif Hermann, er fremkommet med, er dementeret.

De påstande, som Socialdemokratiet anfører i mindretalsudtalelsen i betænkningen i forbindelse med det andet spørgsmål, som har været inde i debatten, nemlig nævningebehandlingen, må jeg også betegne som urigtige eller vildledende.

Som det fremgår, har jeg med tilslutning fra et flertal i Retsudvalget foreslået, at bestemmelsen om at undtage narkotikastraffesager for nævningebehandling udgår. Heri ligger ikke, at jeg ikke fortsat anser forslaget om at lade narkotikasager behandle ved første instans i byretten under medvirken af domsmænd for velbe-

[Justitsministeren]

grundet. Der kan være en lang række argumenter, der taler herfor, men efter førstebehandlingen og de overvejelser, der i den sammenhæng blev fremført, mener jeg ikke, tidspunktet i dag er til at fastholde dette forslag. Der er tale om ret principielle og fundamentale ændringer, og det kræver efter min opfattelse, også set i lyset af de bemærkninger, hr. Glistrup og andre gjorde, en nærmere overvejelse. Men jeg må igen sige, at Socialdemokratiets betragtninger i betænkningen kan jeg ikke acceptere.

Når det gælder det spørgsmål, hr. Ole Espersen var inde på, og hvorom man i betækningsudkastet siger, at det i forbindelse med behandlingen af ansøgninger om anketilladelser vil være så godt som umuligt at vurdere byrettens præmisser, hvis der foreligger det, der hedder en summarisk domsaffattelse – man siger oven i købet fra Socialdemokratiet, at det er uforsvarligt – må jeg sige, at det efter min opfattelse simpelt hen ikke er korrekt.

For det første skal dommene i forbindelse med sådanne sager altid være ledsaget af en udførlig begrundelse for afgørelsen.

For det andet vil man jo i disse sager kunne indhente supplerende oplysninger, som sammen med parternes indlæg kan give et tilstrækkelig forsvarligt grundlag, når der skal træffes en afgørelse om andeninstansbevilling. Ingen af de instanser, der er blevet hørt, har i øvrigt peget på, at der skulle være et problem. Men jeg nævner dette spørgsmål i relation til hr. Ole Espersens betragtninger om den summariske domsaffattelse. Den afskærer os ikke fra at fremskaffe det fornødne grundlag for at kunne træffe de rigtige beslutninger.

Jeg skal ikke i øvrigt kommentere de indlæg, der har været; jeg mener, at forslaget sammenfattende vil medføre en række forenklinger og besparelser, og jeg hilser med tilfredshed, at der nu er et flertal for det her i Folketinget. Det er som sagt et forslag, der har været behandlet flere gange, og nu lykkes det altså endelig.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

I relation til ministerens bemærkninger om systemet med summariske domsaffattelser er der også en anden side, som ministeren ikke kom ind på, nemlig at når den pågældende dom i en senere sag påberåbes som værende præjudikat eller argument for, at en ny sag skal

falde ud på en eller anden måde, er det faktisk ubehageligt, når man står og procederer en sag, at skulle diskutere, hvor langt præjudikatrækkevidden er af en dom, som er afsagt med summarisk domsaffattelse. Derfor tror jeg faktisk, det vil være fornuftigt, om ministeren engang ved lejlighed gennem Retsplejerådet eller på anden måde, ved enquete i Dommerforeningen, eller hvor man vil gøre det, vil foretage en undersøgelse af, om systemet med summarisk domsaffattelse virkelig skulle have større fordele end ulemper. Vi har jo alle sammen den erfaring, at systemet med summariske domsaffattelser bruges i inkassosager, hvori der afsiges en udeblivelsesdom. Det er jo noget, man har haft til alle tider, og hvor der ikke er noget som helst principielt i det. Men man har unægtelig indtrykket af, at dommere specielt på denne årstid, hvor de skal på sommerferie, i huj og hast falder for fristelsen til at skrive en summarisk dom, specielt i de sager, som i virkeligheden frembyder vanskeligheder, og hvor der er nogle ubehagelige fakta for dommeren i forhold til den, han ikke ville give medhold i sagen, og så kommer dommen til at fremtræde sådan, at den faktisk udtaler ting, den ikke kan bære, om principielle problemer.

Ole Espersen (S):

Jeg kan naturligvis være enig i hr. Glistrups seneste opfordring.

I øvrigt vil jeg sige, at jeg ikke synes, ministeren skal være så forbløffet over, at der er stillet så få spørgsmål, for det er jo et spørgsmål om holdning eller ej.

Vi kender konsekvenserne af at afskære anken, og vi kender konsekvenserne af ikke at afskære anken, og derfor er det lidt svært at blive ved med at spørge om det. Vi havde til det sidste håbet, at man ikke blot ville fjerne nævningetingsreglerne fra forslaget, men også reglerne om ankeafskærelse. Det har man altså ikke ønsket, og det er derfor, vi tager den debat her i dag.

Hr. Glistrup sagde, at han bestemt ikke havde givet sin tilslutning til, at Niels Madsens drenge skulle sidde og afgøre, om folk skulle have lov til at anke eller ej. Selv om jeg er én af dem, forstår jeg godt hr. Glistrups principielle holdning, nemlig at det er forkert, at det er administrationen, der bestemmer, om man kan få en sag retsligt prøvet.

[Ole Espersen]

Derfor vil jeg gerne stille det konkrete spørgsmål til hr. Glistrup, om han ikke er enig i, at den beslutning, vi i fællesskab vedtog den 19. maj 1989, hvor regeringen pålægges at fremsætte lovforslag om ændring af retsplejeloven, således at tredjeinstansbevillinger ikke skal bevilges af ministeriet, naturligvis så også bør gælde, hvis vi når dertil, at der skal særlig tilladelse til en anke til landsretten i disse tilfælde. Det håber jeg hr. Glistrup kan besvare bekræftende.

Dernæst vil jeg gerne stille et par yderligere spørgsmål til ministeren. Jeg synes ikke, vi fik svar på de spørgsmål, der var rejst, i hvert fald ikke fuldstændig. Er ministeren enig i det, hr. Glistrup sagde, nemlig at i virkeligheden er bestemmelsen om ankeafskæringen tænkt som en social foranstaltning? Det var det, hr. Glistrup sagde. Jeg vil gerne spørge ministeren, om det er regeringens opfattelse, at det er et stykke socialt arbejde, der gøres her, når man afskærer mennesker fra at indbringe sager af en værdi under 10.000 kr. for landsretten.

Endvidere spurgte jeg ministeren, hvor meget personale der spares ved de ændringer, vi nu diskuterer her i dag, efter ministerens ændringsforslag. Hvor mange mennesker drejer det sig om? Hvilken opgørelse har man af, hvor mange af de såkaldte årsværk der spares? Ministeren nævnte, hvor mange sager det drejer sig om, men jeg spørger altså om, hvor mange årsværk det drejer sig om.

I øvrigt har ministeren selvfølgelig ret i, at man jo så kan indhente en supplerende udtalelse hos dommeren i tilfælde, hvor der er tale om summarisk domsaffattelse. Men så er bureaukratiet jo vokset endnu mere. Nu har vi først en byretsdom på 8.000 kr., som den, der har tabt sagen, gerne vil anke. Hvad skal han nu? Nu skal han først lave en ansøgning hos sin advokat – vel til Justitsministeriet. Så skal Justitsministeriet selvfølgelig kalde sagens akter ind. Så skal ministeriet, hvis det er en summarisk affattet dom – og det er de fleste efterhånden – skrive til dommeren. Så skal dommeren prøve at opfriske hukommelsen og tilføje noget – måske temmelig lang tid efter, at dommen er afsagt – om, hvad han nu i grunden mente, og hvad begrundelsen var. Så skal dommeren nedfælde det, og så går sagen til justitsministeren. Så skal ministeren og ministeriet igen overveje det, og så kan man måske komme i gang med at få sagen behandlet i landsretten. Det er jo et bureau-

krati ud over alle grænser i forhold til, hvad det er i dag. Er hr. Glistrup ikke enig i det?

Jeg synes ikke, det er tilfredsstillende, at man sådan kan bede dommerne efterfølgende fortælle Justitsministeriet, hvad dommerne i grunden havde i tankerne. Jeg synes, det er et skråplan at komme ind på. Når en dom er afsagt, skal dommeren være færdig med sit arbejde, og så skal han ikke bagefter sidde og ræsonnere over, hvad han i grunden tænkte og mente. Det har dommere altid fastholdt som et meget væsentligt princip, og det princip skyder man altså nu i sænk, fordi man vil lave denne besparelse, som nok er en forenkling, men i en meget speciel forstand i hvert fald.

Endelig vil jeg gerne vide, hvilke forkerte udtalelser der er i vores betækningsbidrag om nævningesiden. Jeg mener, der var mange forkerte udtalelser i justitsministerens bemærkninger. Det er derfor, vi har fået optrykt Preben Wilhjelm's kronik. Den imødegår punkt for punkt – og jeg er ganske enig med hr. Wilhjelm i det, han skriver – at den argumentation, der var i sin tid, var forkert, og det skriver vi. Jeg vil derfor gerne høre, på hvilke punkter ministeren mener vores udtalelser i betænkningen er forfejlede.

Glistrup (FP):

Millioner af danskere vil være enige med hr. Ole Espersen i hans udsagn om, at når en dom er afsagt, så er den afsagt, og så skal dommeren ikke begynde at vakle. Alle, der har set en dommer dømme et straffespark i en fodboldkamp, ved, at det er så uhyre vigtigt, at han ikke begynder at sige »nå ja« og »måske og måske ikke«. Endnu vigtigere gælder det, som hr. Ole Espersen her har fremhævet, inden for retsplejen, og det er jo en af grundene til, at systemet med de summariske domme faktisk er af i hvert tilfælde meget tvivlsom værdi.

Når hr. Ole Espersen filosoferer videre over, om regeringen har tænkt denne 10.000-kroners-appelafskæring som en social foranstaltning eller ej, må jeg erkende, at jeg er ret ligeglad med, hvad denne konservative regering måtte have tænkt eller ej. Det, der er afgørende for min tankevirksomhed, er, at jeg opfatter den og tror, at den i det virkelige liv først og fremmest vil virke som en social foranstaltning, og derfor er den del af reglen noget, som jeg synes vældig godt om.

[Glistrup]

Men det system, at Justitsministeriet skal give andenbevilling eventuelt efter at have kissemissen lidt frem og tilbage med byretsdommeren, eller hvem der nu er tale om, er ikke ligefrem det, der giver den største begejstring. Når jeg har været noget tilbageholdende under denne debat med at udtale mig om det, er det, fordi jeg synes, det er en fantastisk skandale og udtryk for despekt fra regeringens side over for Folketinget, at sagen først er til behandling i dag, hvor vi skriver den 22. maj: 1 år og 3 dage efter, at Folketinget pålagde regeringen at fremsætte forslag om at klare tredjeinstansproblemet.

Og jeg vil gerne stille det spørgsmål – ikke til justitsministeren, for han er i den forbindelse den anklagede, men til statsministeren – om man kan tillade sig noget sådant i statsretlig praksis, når man har vedtaget i Folketinget, som man gjorde, at lade så lang tid gå om et emne, der jo dog trods alt ikke kræver en lov på 1.000 paragraffer, men formentlig et lovforslag på 8-10 linjer, før man fremsætter forslaget.

Derfor vil jeg meget gerne tage tingene i den rækkefølge, at vi først får afgørelsen af 19. maj 1989 hurtigst muligt ført igennem til en lovvedtagelse, og når det er sket, har vi formentlig det rigtige paradigme for, hvem der – hvis man skal opretholde, at der kan dispenseres fra ankeforbudet i forhold til 10.000 kr. – i givet fald skal tage sig af den dispensation i andeninstansen. Men sagen fra 1989 er trods alt længere fremme i udviklingen, og derfor er det den, som vi først og fremmest skal til at tage fat på.

Selvfølgelig kan der være tilfælde, hvor en byretsdom om 10.000 kr., 3.000 kr. eller 3 mio. kr. kan være behæftet med så store principielle fejl, at der er rimelighed i at anvende genoptagelsesinstituttet. Og det, jeg forestiller mig i relation til 10.000-kroners-reglen, er, at det skal være noget med klageretten eller noget i den stil, så længe vi ikke har fået indført det, som jeg jo håber på, nemlig at fornuftige pensionerede juridiske professorer giver tredjeinstansbevillinger og også kan give andeninstansbevillinger.

Og så skal det ikke være særlig bureaukratisk; det skal bare være sådan, at de 5-6, eller hvor mange fornuftige pensionerede juridiske professorer man nu har i dette land, på skift får tilsendt sagerne og derefter indispensabelt afgør, at der i disse 10 pct. af sagerne, eller hvor

meget det nu bliver, kan gives tredje- eller andeninstansbevilling, og i disse 90 pct. kan der ikke gives det. Det vil virke som en sikkerhedsventil både i relation til meddelelse af andeninstansstilladelse og tredjeinstansstilladelse. Men så længe vi ikke har fået gennemført et system af den kvalitet, så må genoptagelsesreglerne, klageretsreglerne, være nærmere at anvende end at overlade det til et så ukvalificeret forum, som Justitsministeriet udgør i denne forbindelse, at sidde og fuske med de sager.

Justitsministeren (Engell):

Nu drejer debatten sig her i dag jo om andenbehandlingen af nr. L 23 og ikke om tredjeinstansbevilling.

Hr. Ole Espersen stillede mig et par konkrete spørgsmål, bl.a. om jeg var enig i hr. Glistrups udtalelse om, at bestemmelsen om ankebegrænsning var en social foranstaltning. Herom vil jeg alene henvise hr. Ole Espersen til de bemærkninger, jeg har anført i lovforslaget som regeringens begrundelse for at fremsætte det lovforslag, som ligger. Det kan hr. Ole Espersen læse i lovforslaget, og dem kender hr. Ole Espersen også.

Så spurgte hr. Ole Espersen om, hvad forslaget kommer til at indebære af økonomiske besparelser, og hvad det kommer til at betyde for antallet af medarbejdere osv. Jeg vil i den forbindelse sige, at det er klart, at der med lovforslaget kan forventes ændringer i handlingsmønstret. Man må eksempelvis forudse, at der af de 1.000 sager, jeg nævnte tidligere, vil være et antal, hvor de pågældende selv skønner, at der ikke er baggrund for at gå videre. Man må kort sagt på baggrund af den del af forslaget og også de andre forenklings- og afbureaukratiseringselementer, der indgår i forslaget, forudse ændrede handlingsmønstre og dermed også nogle økonomiske konsekvenser, som på forhånd kan være svære at beregne fuldstændig nøjagtigt.

Jeg må sige, at jeg også har læst Socialdemokratiets synspunkter i betænkningen, hvor man ganske klart underkender den økonomiske besparelse, den administrative lettelse, der ligger i de forskellige elementer, forslaget indeholder.

Jeg vil blot for en ordens skyld pege på, at alene den del af forslaget, der indeholder lempeelse af forvandlingsstraffene for bøder og indførelse af bødestraf for førstegangskørsel i fra-

[Justitsministeren]

kendelsestiden, formentlig vil kunne frigøre omkring 30-40 afsoningspladser, og det betyder en lettelse i forhold til det antal, der venter på at komme til at afsone. Heri ligger der selvfølgelig også en besparelse og i hvert fald en effektivisering.

Derudover vil forslaget om appelbegrænsning i civile sager også give en besparelse i landsretterne. Ophævelsen af reglerne om godkendelse af visse ægtepagter og indførelse af adgang til skriftlig anerkendelse af faderskab vil uden tvivl give en betydelig besparelse hos statsamterne. Det spørgsmål vil, som det også fremgår af lovforslagets bemærkninger, indgå i en samlet vurdering af statsamternes arbejdsopgaver med tilknytning til Justitsministeriet.

Den del af forslaget, der vedrører bøder ved førstegangstilfælde af kørsel i frakendelsestiden, vil efter et skøn give 5-6 mio. kr. mere i bødeindtægter. Og det gebyr, der er fastsat for vilelse af udlændinge, vil alt andet lige skønsmæssigt give ca. 8 mio. kr. i indtægter.

Det er alt sammen skøn, der selvfølgelig er behæftet med nogen usikkerhed, men sammenfattende må jeg sige, at der ikke er tvivl om, at de økonomiske konsekvenser, de administrative konsekvenser under ét vil være positive.

Når hr. Ole Espersen så beder mig om at præcisere, hvad jeg mente med mine betragtninger i mit tidligere indlæg om, at jeg fandt, at de synspunkter, man havde i forbindelse med nævningebehandlingen af narkotikasager, enten var urigtige eller vildledende, så må jeg sige, at jeg mener simpelt hen ikke, at de er i overensstemmelse med kendsgerningerne. Jeg er ikke enig i den bedømmelse, som Socialdemokratiet her har lagt til grund, og jeg må da også henvise til, hvad Retsplejerådet tidligere har givet udtryk for i den forbindelse.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Siden september 1982 har skiftende justitsministre optrådt, som justitsministeren nu optrådte, nemlig som en slags skatteminister, der skaffer ekstra indtægter til statskassen, og der er også behov for, at der kommer nogle flere penge i statskassen.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om han ud fra sit politiske partis – det er Det Konservative Folkeparti – program er enig i, at de penge, der således kommer i statskassen, skal indgå som et

bidrag til en skattereform, sådan at vi kan få lettet det almindelige indkomstskattetryk og få lettet afgifterne i forhold til det indre marked, eller ministeren begærligt selv vil rage dem til sig til yderligere at udvide sit svulmende bureaukrati og sine alt for store udgifter på andre konti. Hvor skal de penge hen? Jeg ser ikke nogen som helst glæde ved det, hvis de bare bliver slugt af det i forvejen alt for frådende Justitsministerium, der har så mange udgiftsposter, der kan skæres ned på.

Derfor: Er adressen finansministeren eller justitsministeren for de millioner, som justitsministeren her stod og svælgede i?

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg er da også interesseret i at høre svaret på det sidste spørgsmål.

Det, der bringer mig herop, er, at det altså er umuligt at få justitsministeren til at svare på det, jeg nu har spurgt om 2-3 gange: Hvor mange årsværk spares der? Ministeren har i sit lovforslag gjort op, at med de ændringer, der ligger nu, men altså før vi har vedtaget ændringsforslaget, så spares der, når det drejer sig om domstole, politi og kriminalforsorg, 20-30 menneskers arbejde om året.

Nu bevarer vi nævningetingsbehandlingen. Er vi så nede på, at vi sparer ved dette forslag, med disse mange betænkeligheder, hvor et meget, meget stort mindretal går imod, 15-20 mand om året? Er det ikke rigtigt, hr. minister? Jeg vil gerne have et svar på det med årsværkene.

Jeg synes også, det må vække til eftertanke hos Kristeligt Folkeparti og CD, at det, vi får ud af denne operation, der er overordentlig principiel, og som mange dommere og mange andre, også mange i Folketinget er betænkelige ved, er, at vi sparer 15-20 menneskers arbejde om året.

Jeg vil gerne spørge Kristeligt Folkeparti, om det ikke er et forbløffende lille tal i forhold til principperne, og jeg vil gerne stille det samme spørgsmål til CD: Er det ikke meget lidt, man får ud af at gøre det, som vi er mange, vel også andre end SF og S, der er meget betænkelige ved? Er det ikke utrolig lidt, man får ud af det? Jeg går ud fra, at justitsministeren kan bekræfte, at det drejer sig om at spare 15-20 menneskers arbejde om året.

Justitsministeren (Engell):

Selv om det kunne være fristende her kl. 18.10 at starte drøftelserne om en skattereform, så tror jeg hverken det er det rigtige sted eller det rigtige tidspunkt at tage hul på den debat. Det bliver der givetvis og forhåbentlig andre lejligheder til.

Men hvis jeg skal svare præcist på hr. Glistrups spørgsmål, så må jeg sige, at de besparelser, som indvindes ved dette forslag, administrativt – altså forstået som forenkling og lettere sagsgange osv. – betyder, at systemet kører bedre dér, hvor der er tale om en egentlig økonomisk indtægt. F.eks. går det gebyr, som jeg går ud fra hr. Glistrup mere præcist spurgte til, i statskassen, og det vil sige i finansministerens kasse. De er ikke øremærkede til Justitsministeriet, hvis det var det, der lå i hr. Glistrups spørgsmål.

Så skal jeg i øvrigt holde mig fra at beskrive de udfordringer, som den nuværende budgetsituation giver anledning til for Justitsministeriets vedkommende. Jeg skal kun kort sige, at jeg ikke kan dele hr. Glistrups opfattelse af, at vi lever på svulmende kasser. Men heller ikke det hører jo hjemme i denne debat.

Så til hr. Ole Espersen. Jeg må sige, at jeg synes, Socialdemokratiets holdning her er meget stivnet. Her lægger vi et forslag frem med en række forenklinger og moderniseringer, der er nogen effekt i, og jeg deler slet ikke hr. Ole Espersens betænkeligheder ved det retssikkerhedsmæssige. Det mener jeg også der er argumenteret for i forslaget og i de besvarelser, der er givet, og ved første- og andenbehandlingen.

Som jeg sagde i mit tidligere svar, så vil jeg ikke her over for Folketinget sætte præcise besparelser på, sige, at så og så mange årsværk, så og så mange penge drejer det sig om. Der er usikkerhed knyttet til et forslag, der betyder et ændret adfærdsmønster, og derfor satte jeg tal på dér, hvor jeg havde mulighed for det. Sammenlagt vil der være tale om en efter de forhold, vi arbejder under, ikke ubetydelig besparelse, ikke ubetydelig effekt, og det er naturligvis afgørende, uden at vi af den grund går på akkord med de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder.

Selv om det, hr. Ole Espersen, skulle dreje sig om 20, 30, 40, 50 årsværk eller tilsvarende, selv om vi taler om den størrelsesorden – det kan være større, det kan være lidt mindre – så er det

jo udtryk for en forenkling, for en afbureaukratisering. Det er en udvikling, som går den rigtige vej, og derfor forstår jeg slet ikke hr. Ole Espersens synspunkter.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg gør opmærksom på, at forslaget skal til fornyet udvalgsbehandling, og derfor mener jeg, at vi skal til at standse de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Når justitsministeren ikke fra sin hverdag kan genkende min skildring af Justitsministeriets budgetmæssige situation, så holder jeg selvfølgelig med ham i, at det ikke er tiden at starte en hel finanslovdebat på nuværende tidspunkt, men lad os så bare tage en enkelt post.

Ministeren har til sin rådighed 3.500 mennesker i deres bedste arbejdsalder. Han har deres arbejdskraft gratis til sin rådighed.

Hvilket overskud præsterer han så til finansministeren med de 3.500 mennesker? Et underskud på 280.000 kr. pr. mand, der sidder i de danske fængsler. Det er det, han kan komme med til justitsministeren. Det er jo forrygende. En sådan arbejdskraft, som man har gratis, kunne give et overskud på en milliard kroner til at lette f.eks. grænsehandelsproblemerne i Sønderjylland.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Nu har grænsehandelsproblemer måske også noget at gøre med ændrede adfærdsmønstre.

Det drejer sig om justitsministerens gentagne betragtninger om, at dette forslag vil afstedkomme ændrede adfærdsmønstre. Jeg kunne godt lide at vide, hvad det egentlig er for noget, justitsministeren mener med ændrede adfærdsmønstre. Hvis man ændrer et adfærdsmønster, så kan man jo gøre det af egen fri vilje, eller man kan gøre det, fordi der ganske enkelt ikke er nogen andre muligheder.

Det, justitsministeren mener, må vel være, at nu smækker han altså en bom ned for anke i sager af mindre værdi, og derfor ændrer folk adfærdsmønstre. Hvordan kan justitsministeren vide, at dette adfærdsmønster ud fra en overvejelse hos den enkelte person i den konkrete sag

[Leif Hermann]

ikke ville få præcis det samme udfald? Ved justitsministeren, at folk har anket sager med risiko for at tabe dem og risiko for øgede advokat-omkostninger? Ved justitsministeren, at det har folk bare gjort for at få tiden til at gå eller for at belaste domstolssystemet, for at genere justitsministeren i hans ønske om besparelser og sådan noget, eller hvad?

Det er unægtelig en meget tyndbenet begrundelse at komme herop og fortælle, at besparelserne ligger i et ændret adfærdsmønster, som ministeren overhovedet ikke har sammenholdt med en kritik af det gældende adfærdsmønster, og det er det centrale.

Før ministeren slipper af sted med den påstand, så vil jeg gerne have, at ministeren kommer herop og fortæller mig, at det adfærdsmønster, folk i dag lægger for dagen i forbindelse med anker af sager af mindre værdi, er et ufor-svarligt adfærdsmønster.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg kan ikke lade være med at kommentere ministerens udtalelser om vores stivsinthed. Det er da rigtigt, at det kan se mærkeligt ud, at vi går imod moderniseringer. Det gør vi aldrig i Socialdemokratiet. Vi går heller ikke imod forenklinger. Men vi går imod et lovforslag, der uberegtiget hævdes at indebære moderniseringer eller rimelige forenklinger.

Når vi taler om ankeafskæringen, er det så en modernisering? Det tror jeg ikke man vil kalde det. Er det en forenkling? Det kan man roligt sige, men så burde man jo tage skridtet fuldt ud og afskære meget mere anke. Så havde det været en virkelig forenkling.

Titlen på lovforslaget – jeg ville ikke have nævnt det igen, for jeg gjorde det vist under førstebehandlingen – er helt misvisende. Det er ikke et forslag om forenkling og modernisering. Det er et forslag om i denne relation at spare 10-15 årsværk, når vi taler om politi, domstole og kriminalforsorg.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Så giver jeg ordet til justitsministeren og håber, vi dermed kan slutte debatten.

Justitsministeren (Engell):

Hr. Glistrups synspunkt vedrørende krimi-

nalforsorgens virksomhed skal jeg nok heller ikke kommentere ved denne lejlighed.

Hr. Leif Hermann spørger mig om det her med ændrede adfærdsmønstre, og hvad der ligger til grund for det, om det er, fordi man misbruger det, eller hvad er der tale om. Ja, man kan bare pege på to elementer, hr. Leif Hermann.

Det ene er, at i det omfang ankebegrænsning giver anledning til, at et antal parter blandt de tusind sager, som vi har talt om, siger: Nu går vi ikke videre med sagen, nu har vi fået en kendelse, og det var vel også godt nok, og vi vil ikke gå videre, så ligger der jo heri en adfærdregulering, kan man sige, der ligger et ændret adfærdsmønster.

Det andet er gebyrerne for udlændinge, der måtte ønske at gifte sig i Danmark. Der kunne være nogle af dem, der sagde: I stedet for at tage til Tønder gifter vi os enten ikke eller også gør vi det hjemme i Japan eller et helt tredje sted. Der kan også være en adfærdregulering, som betyder, at det skønnede gebyr, jeg nævnte, ikke bliver af den størrelsesorden, vi har forestillet os.

Jeg talte over for hr. Ole Espersen om Socialdemokratiets stivnakkethed, og det er da rigtigt, at Socialdemokratiet i denne sammenhæng og i så mange andre sammenhænge gerne vil være med på moderniseringer og forenklinger. Men når vi så kommer til de hårde realiteter, når vi skal gennemføre tingene i virkelighedens verden, så er de ting, Socialdemokratiet vil være med til, stort set af et omfang, der kan beskrives på bagsiden af et frimærke med Hendes Majestæt Dronningen.

Det siger jeg, fordi jeg i virkeligheden – lad det så være min sidste bemærkning – er ked af, at Socialdemokratiet ikke vil være med til gennemførelsen af dette lovforslag. Det havde jeg gerne set. Det synes jeg havde været rigtigt. Når det gælder omlægninger på det område, så synes jeg, det er værdifuldt, når Socialdemokratiet vil bidrage. Det ville man ikke her, men der kan komme senere lejligheder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2, ændringsforslag nr. 1, § 3, således ændret, §§ 4-7, ændringsforslag nr. 2, § 8, således ændret, §§ 9-15, ændringsforslag nr. 3, § 16,

således ændret, ændringsforslag nr. 4 om ind-sættelse af en ny paragraf efter § 16 og § 17 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

25) Anden behandling af lovforslag nr. L 150:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Dommeres habilitet, SSP-samarbejdet og advokatselskaber m.v.).

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 17/1 90. Første behandling 25/1 90. Betænkning 18/5 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg skal bare kort meddele, at i forlængelse af Kristeligt Folkepartis betækningsbidrag ønsker vi lovforslaget henvist til fornyet behandling i udvalget mellem anden og tredje behandling.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg kunne da godt lide at vide den nærmere begrundelse for, at man ønsker sagen tilbage i udvalget. Det kommer meget bag på mig, men det kan være, at man har en grundig forklaring på det.

(Kort bemærkning).

Kofod-Svendsen (KRF):

Hvis hr. Knud Lind havde læst det sidste bilag, som er kommet, bilag 453, så ville hr. Knud Lind se, at der er stillet et spørgsmål, som der er

givet et godt svar på. Det vil jeg gerne have optrykt i tillægsbetænkningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

26) Anden behandling af lovforslag nr. L 217:

Forslag til lov om ændring af lov om dyrefor-søg.

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 26/4 90. Første behandling 2/5 90. Betænkning 17/5 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets tekst vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.